

La narradora russa Liudmila Ulítskaia. CRISTINA CALDERER

Fer l'amor amb totes

Narrativa

Sincerament vostre, Xúrik

Liudmila Ulítskaia
Traducció de Marta Rebón
Quaderns Crema. Barcelona, 2006

Xènia Dyakonova

Ja se sap que una de les més típiques fantasies masculines és poder fer l'amor amb totes les dones, però a pocs homes se'ls acut que aquest somni es podria acomplir més fàcilment si totes les dones fossin desgraciades, desvalgudes, solitàries i malaltes. De vegades, allò que li és negat al desig s'atorga a la compassió.

El protagonista de la darrera novel·la de la narradora russa Liudmila Ulítskaia, Xúrik, és un individu que sota l'aparença de mediocritat amaga una personalitat excepcional. És un noi jove, de bona família, educat per la mare i l'àvia, en el si d'una família amb una llarga tradició intel·lectual i artística. La seva vida a Moscou transcorre de manera que les dones que l'envolten

sempre són víctimes de diversos desastres i fracassos, abandonades pels seus enamorats, amargades per algun impediment... A Xúrik li han inculcat la consciència que s'ha de ser responsable i generós amb tothom. És per això que molt aviat assumeix que el seu paper és el de consolar totes aquestes senyores, demostrant-los que no estan soles al món i que malgrat tot són desitjables.

El que l'impulsa no és tant l'atracció per elles o el caràcter tempestuós de l'instint bàsic com el sentiment del deure, un sentiment que no només ha heretat dels seus familiars sinó també de tants d'altres personatges de la literatura russa. La seva unitat radica en el fet que és el primer personatge que no es rebel·la contra el deure, sinó que l'obeeix amb tot el seu ésser, sacrificant el seu egoisme: les seves parelles sexuals no li desperten amor ni passió, només llàstima i una mica de tendresa, que no l'omplen mai. És precisament la creació d'un antiheroi com aquest, descrit

amb un llenguatge àgil, lleuger i irònic, el que fa que la novel·la es destaquï en el panorama de la literatura russa moderna.

Liudmila Ulítskaia, una autora de prestigi al seu país i a l'estranger, va néixer el 1943 i va començar a tenir fama literària a finals dels 90, publicant novel·les i obres de teatre. Entre les seves novel·les anteriors destaquen *Sónietzka* (1996), *Els funerals alegres* (1997) i *El cas del doctor Kukotski* (2001).

Guanyadora de nombrosos premis literaris i traduïda a disset llengües, en tota la seva obra Ulítskaia explora el món interior de l'home, observant-lo amb una gran lucidesa i simpatia alhora, i a més retrata la societat russa contemporània d'una manera crítica i intel·ligent, sense cap mena de concessió patriòtica.

Sincerament vostre, Xúrik, un llibre el títol del qual al·ludeix al tarannà del protagonista, n'és una bona mostra, assequible al lector català gràcies a la traducció acurada i sensible de Marta Rebón.

Flor de Portugal

Narrativa

La il·lustre casa dels Ramires

José Maria Eça de Queirós
Traducció de X. Pàmies
UPF/Destino. Barcelona, 2006

Xavier Cortadellas

La il·lustre casa dels Ramires és l'última gran novel·la que Eça de Queirós va publicar en vida. Malgrat que sigui considerat el màxim exponent del realisme a Portugal, no es pot pas dir que aquest escriptor i diplomàtic del segle XIX deixés de ser mai del tot aquell noi romàntic i idealista de quan estudiava dret a Coïmbra.

Fàcilment relacionable amb la Generació del 98 gràcies al seu regeneracionisme, n'hi ha prou de recordar que va tractar Émile Zola a París per relacionar-lo també amb Narcís Oller. Però Queirós tenia al favor seu una llengua normalitzada, una literatura sense cap trencament brusca i un Estat que li donava sortida. Oller, en canvi, pobre, no tenia res: va acabar dubtant del naturalisme i d'ell mateix. Fascinat per l'Edat Mitjana i obsedit a regenerar Portugal, Queirós només dubtava dels portuguesos.

'La il·lustre casa dels Ramires' és un bon exemple de tot plegat. Qui dubta d'ell mateix en aquesta novel·la és Gonçalo Mendes Ramires, darrer membre d'una família tan antiga com Portugal. El coneixem a les quatre de la tarda d'un diumenge calorós de juny, assegut davant d'"una gran taula de potes tornejadades", mentre escriu *La Torre d'en Ramires*, un relat sobre un seu avantpassat del segle XII.

Castanheiro, un patriota i antic company d'estudis a

Coïmbra que el presenta com "el nostre Walter Scott", li ha demanat que escrigui aquestes planes per tal de "restaurar la novel·la històrica" i "donar a conèixer Portugal". Però Gonçalo dubta i s'encalla perquè sap que no té ni el coratge ni la decisió dels seus avantpassats. Tampoc la seva fortuna. És per això que, un cop acabats els estudis, en comptes d'anar a Lisboa, dedica-se a l'advocacia, fundar un diari o entrar de ple a la política, va optar per retirar-se a la seva torre de comarques, viure del lloguer de les terres i anar passant penes i dies a base d'il·lusions que s'esvaeixen i d'àpats absurds i tristos amanits pels fados.

A *La il·lustre casa dels Ramires* hi ha aquell relat històric -d'un realisme

èpic superior al *Salambó* de Flaubert, segons Castanheiro- que permet a Queirós reflectir les dificultats d'escriure, però també trobem la història d'un home que toca fons quan s'humilia demanant ajuda a un seu rival i acceptant una situació familiar deshonorosa, però que acaba reeixint perquè sap passar els seus somnis i ideals pel colador amarg de la vida.

Alumne avantatjat de Balzac, en aquestes planes destaca la capacitat descriptiva de Queirós; també una ironia que ens el fa molt agut i modern. I si, al final, hi ha un gir literàriament fallit, difícil d'entendre avui, és perquè també va ser un home del seu temps. Regeneracionista i colonialista, de gran. De jove, idealista i romàntic.

Una imatge caricaturesca d'Eça de Queirós. SP

Les vuit mirades que ens mostren Julia

Narrativa

Los cuidados de Julia

Irantzu Landaluze
Xordica Editorial. Zaragoza, 2006

Concha García

La primera novel·la d'Irantzu Landaluze (Vitòria, 1977), que viu a Barcelona des del 2000, segons ens informa en la solapa del llibre, és *Los cuidados de Julia*. Es tracta d'una història de desamor i amors al voltant d'un mateix personatge, la misteri-

osa Julia. Podem anar endevinant diversos aspectes de la seva personalitat a través de la descripció que en fan els personatges que l'estimen. Vuit, en total.

Un veí, el company professor de l'escola d'ensenyament primari, el petit alumne, un exnòvio, algú que la va estimar sense que ella ho sabés, una amiga... Tots volen assolir alguna cosa de la inaccessible Julia, aquest quelcom és el que mai es desvela perquè malgrat que el lector s'adoni que Julia només és un mite ratge per a cada un dels

protagonistes, Julia es configura com a personatge per la força adquirida en la pròpia dissipació.

Per què és tan estimat un personatge tan poc consistent? Probablement perquè la necessitat d'estimar és en realitat el veritable argument d'aquesta obra.

Els capítols, breus, escrits en tercera persona, s'obren explícits i enfoquen el micro-món de cadascun dels vuit personatges. Tots busquen l'amor, estimen i s'equivoquen. Julia, això sí, jove, bella, intel·ligent, gairebé

perfecta, sembla ser el catalitzador dels seus desitjos i de les seves pors.

Aquesta lectura ens porta a un món que ara mateix existeix, en què l'excés de coses no pot suplir la gran manca d'amor, en què les persones d'una banda del món, aparentment instal·lades en un espai més o menys feliç, estan faltades d'una veritable relació d'amistat. Res entra en crisi, res trontolla, excepte la inquietant necessitat dels personatges de posseir alguna cosa de Julia: la seva bellesa, la seva joventut, la seva soledat.

Ens arriben alguns ressons de narracions de Fleur Jaeggy, i com les seves protagonistes femenines (*Los hermosos años del castigo*, *Proleterka*) es mostren fràgils, una mica arrogants i una mica cruels en aquest entestament a romandre aïllades i en certa manera pensaroses en una mena de solipsisme, ja que acabem per compadir Julia per la seva actitud poc implicada amb cadascun dels seus interlocutors.

Sorpren que aquesta primera novel·la no tingui gairebé res de reprotxable.

La història està perfectament tramada sota l'excusa que un ocell caigut d'un arbre aparegui als peus de Julia, que decideix alimentar-ho per intentar que sobrevisqui dins una caps de sabates. D'aquí que ella es relacioni amb els altres, en el seu desig de protegir l'ocell acabat de caure. Ens arriba la distància, la soledat, i ens explica que una certa fredor també mostra sentiments.

I és que el desencontre és una de les constants que ens deixa aquesta bonica narració.